

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	22 ก. ย. 2552	19	6643	5

ภาพตบขนบของคัพระธาตุ

ทรัพย์สิน

□□□ ดร.ฮันส์ เทนค์ กล่าวว่ารูมแม่ของ
อักษรร้านนาที่มีรากฐานภาพตบขนบของคัพระธาตุนี้ได้รับ
อิทธิพลจากจารึกวัดพระเงิน ซึ่งกระทำการในช่วงพระสุเมธเถระกัณฑ์
อยู่กัณฑ์พระเงิน จึงน่าจะมิอาจไม่เกิน พ.ศ. 1913 นากการกัณฑ์
รูมแม่ของตัวอักษรทุกตัวและแผ่นจารึกนั้นประดิษฐานอยู่ที่องค์พระ
นั้นแต่เดิม ก็อาจเป็นไปได้ว่า "พระมณฑล" ผู้มีพระราชมารดาของ
พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช พระมณฑลในพระบาท
สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่และท้าว
มณฑลนาเมืองเชียงใหม่ □□□

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	22 ก.ย. 2552	19	6643	5

ปี พ.ศ.2525 ดร.ฮันส์ เพนธ์ (Hans Penth) แห่งสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้พบภาพ

ดินูนบนแผ่นทองจังโก รอบองค์ระฆังพระธาตุ
หริภุญชัย จ.ลำพูน ปรากฏเป็นภาพพระพุทธรูป
ปางถวายเนตรและพระพุทธรูปปางลีลา จำนวน
ทั้งสิ้น 8 ภาพ

บางภาพมีจารึกระบุชื่อผู้สร้างคือ พระ
สุเมธังกร และมหาเถรป...(ลบเลือน) โดยจารึก
เหล่านี้ปรากฏอยู่ใต้ภาพดินูนที่มุมด้านทิศ
ตะวันตกเฉียงเหนือบริเวณองค์ระฆัง นอกจาก
นั้นยังมีข้อความจารึกไว้ว่าสร้างโดย “พระมหาเทวี
ผู้เป็นแม่แก่เจ้าพระญาทั้งสองพี่น้อง ผู้เป็นมหา
อุบาสิกาแก่ผู้สงฆ์ทั้งหลาย...”

ตัวอักษรที่ใช้จารึก ดร.ฮันส์ เพนธ์ กล่าว
ว่าเป็นรูปแบบของอักษรล้านนาที่ได้รับอิทธิพล
จากจารึกวัดพระยืน ซึ่งกระทำขึ้นในช่วงพระ
สุมนเถระเข้ามาพำนักอยู่ที่วัดพระยืน จึงน่าจะ
มีอายุไม่เกิน พ.ศ.1913 หากการกำหนดอายุรูป
แบบของตัวอักษรถูกต้องและแผ่นจารึกนั้น

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่	22 ก.ย. 2552	19	6643	5

ประดิษฐานอยู่ที่องค์พระที่นั่งนั้นแต่เดิม ก็อาจเป็นไปได้ว่า “พระมหาเทวี” ผู้เป็นพระราชมารดาของพระยาทั้งสองพี่น้องนั้นคือ พระนางจิดราเทวี พระมเหสีในพระยาผดุง ผู้เป็นพระราชมารดาของพระยาเกีณา เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่และท้าวมหาพรหม เจ้าเมืองเชียงราย

นอกจากนั้นยังแสดงให้เห็นว่าในแผ่นดินของพระยาเกีอนานั้น ได้มีการปฏิสังขรณ์องค์พระธาตุหริภุญชัยมาแล้วครั้งหนึ่ง และการปฏิสังขรณ์ในครั้งนั้น น่าจะเกิดขึ้นก่อนการเข้ามาตีเมืองเชียงใหม่ของท้าวมหาพรหม พระอนุชาภายหลังการเสด็จสวรรคตของพระยาเกีอานในปี

พ.ศ.1931 ซึ่งในครั้งนั้นส่วนยอดขององค์พระธาตุหริภุญชัยได้ถูกปรับเปลี่ยนเป็นทรงระฆังแบบลังกาแล้ว

ข้อขัดแย้งบางประการที่เกิดขึ้น คือในปัจจุบันยังไม่พบหลักฐานเอกสารใดที่ระบุถึงการปฏิสังขรณ์องค์พระธาตุหริภุญชัยในรัชสมัยของพระยาเกีอาน อีกทั้งพระพุทธรูปปางลีลาที่พบนั้นก็มิมีลักษณะพุทธปฏิมาคล้ายคลึงกับพระพุทธรูปปูนปั้นประดับฐานเจดีย์วัดป่าสัก เมืองเชียงแสน ที่สร้างขึ้นในรัชสมัยของพระยาแสนภู ซึ่งเชื่อว่าสร้างขึ้นโดยได้รับอิทธิพลมาจากศิลปะพุกามของพม่าและเจดีย์เชียงยืนภายในวัดพระธาตุหริภุญชัย

และนอกจากพระนางจิดราเทวีแล้ว พระชนนีของพระยาแสนภูก็นับว่าเป็น “แม่แก่เจ้าพระยาทั้งสองพี่น้อง” แห่งนครเชียงใหม่คือ

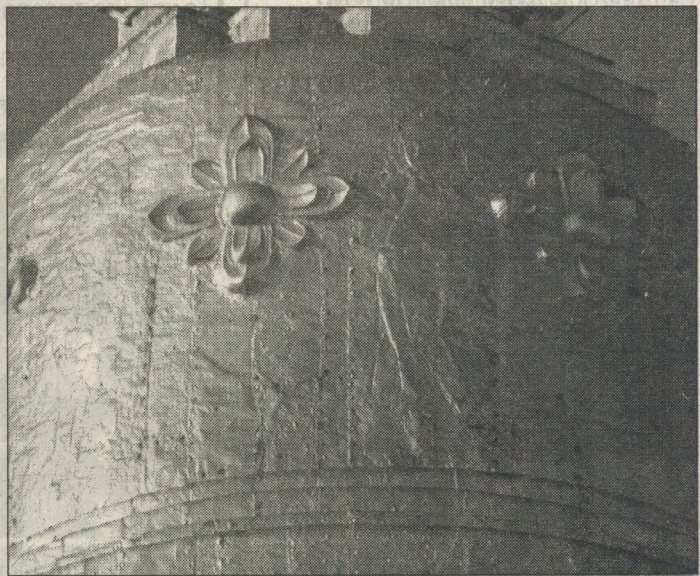

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	22 ก.ย. 2552	19	6643	5

พระยาแสนภูและพ่อท้าวหน้าท่อมเช่นเดียวกัน

ปัจจุบันหลังจากที่ได้มีการบูรณะองค์พระธาตุนริศนุชัย อีก 2 ครั้งในสมัยพระเจ้าเมืองแก้ว ได้บูรณะปฏิสังขรณ์องค์พระมหาธาตุนี้ อีกได้เรียโรเงินจากชาวบ้านได้ 225,000 บาท เอาไปซื้อทองแดงและทองคำแผ่นหุ้มองค์พระเจดีย์ จนกระทั่งถึง พ.ศ.2348 พระเจ้ากาวิละจึงโปรดให้เจ้าบุรีรัตน์ (เจ้าหลวงเศรษฐีคำฝั้น) และเจ้าศรีบุญมา ผู้นำน่านบวรา 1,000 คนและครอบครัวไปตั้งที่เมืองลำพูน ซึ่งเป็นเมืองร้างเนื่องจากถูกพม่าเข้าครอบครองเป็นเวลากว่า 200 ปี จากนั้นจึงได้มีการบูรณะองค์พระธาตุนี้อย่างมา

จักรพงษ์ คำบุญเรือง

jakpong@chiangmainews.co.th